

Porkala – ett hem i Sverige

del 2

Här fortsätter den andra och avslutande delen av berättelsen om Irja Huttunen, f. Pylväinen, som för 50 år sedan (1956) kom med sina föräldrar och två bröder till Porkala i Sillre, från den lilla orten Alikylä i västra Finland

En bra lärare

Eleverna i Irjas klass i Järkvissle skola har klassföreståndaren Bror Häggroth att tacka för mycket. Han delade ut många hemläxor med ibland svenska ramsor som barnen fick översätta till finska. Det var ständigt mycket läxor. Han engagerade sig även på fritiden för barnens bästa. Åkte runt med sin bil och visade på olika platser. Viss stödundervisning förekom. Ämnet engelska uteslöts dock, eftersom grunderna i svenska var för bristfälliga.

Läraren Bror Häggroth i Järkvissle skola kom att betyda mycket för de finska barnen från Porkala i Sillre. Foto: okänd.

Irjas första arbete

När Irja var 13 år fick hon sitt första arbete. Hon skulle passa en fyra månaders flicka hos en lärarfamilj i Sillre. I hela fyra år umgicks Irja och den lilla flickan, var och varannan dag under skolterminerna. Irja blev trots sin ringa ålder som en mamma för flickan. Lärarparet fick nya tjänster och flyttade så småningom till en annan skola. Den lilla flickan, som fäst sig vid Irja, ritade många teckningar och skickade dem med post till Sillre. På Konsum, där Irja fick arbete, fanns det telefon och dit ringde flickan för hon saknade sin älskade kompis. Vid sex års ålder

6

råkade den lilla flickan ut för en olycka. Hon hade handlat glass i en varubuss, sprang oförsiktigt ut i vägen, blev påkörd och dödligt skadad. En vaktmästare ringde från lärarparets skola och berättade, för den då endast 17 åriga Irja, om tragedin. Det tog mycket lång tid att bearbeta sorgen.

Första lönen en fin klänning

Hos lärarfamiljen lärde sig Irja mycket. Ja, de rent av formade henne för framtiden. Det var en mycket värdefull tid. Men det fanns olika sociala förutsättningar mellan svenskar och finländare. Irja har berättat en belysande händelse från de första åren i Porkala. Lärarfamiljen i Sillre skola väntade främmande och skulle bjuda på en lite finare middag. Irja blev ombedd att ta på sig något extra, festkvällen till ära. På morgonen den aktuella

Intresset för skidåkning avtog snabbt för Irja när Sillres backar tog ut sin tribut. I Finland var det ju plan mark. Här på bilden från slutet av 1950-talet tycks det dock inte vara något fel på skidintresset hos Porkala-barnen. Foto: okänd.

dagen kom hon till familjen som vanligt, men blev då ombedd att gå hem och byta till en något finare klädsel. Irja blev olycklig. Hon förstod inte och bad förlåt. Hon hade ju bara sytt en kjol i slöjden och ägde i övrigt bara ett par långbyxor och tre jumprar. Hel och ren men ingen variation att tala om. Lärarparet blev också olyckliga, när de förstod under hur små omständigheter Irja levde. Helgen efter åkte alla till lärarfruns föräldrarhem för ”ekipering”. Det

En mycket sällsynt "stadsresa" till Sundsvall i slutet av 1950-talet. Irja (till vänster) med Lasse och Berta Inkinen från Porkala. Foto: okänd.

fanns fem syskon i den familjen och en måttstorlek passade Irja perfekt. Visserligen var det avlagda kläder men en hel kartong med plagg följde med hem till Sillre. Hon kände sig som världens lyckligaste flicka. När det sedan var dags för månadslön åkte alla till Sundsvall och Béves (på sin tid en mycket etablerad och känd affär). Familjen lovade betala allt över månadslönen. Irja tvekade länge men till sist kunde hon inte stå emot alla vackra klädesplagg. Pappa Edvard fick en chock när Irja berättade att hela månadslönen var förbrukad på kläder. Men brukar inte pappas töser vinna? Självklart, första lönen gick till en fin klänning!

Ingen i skogen längre

På semestern varje år återvände alltid familjen Pylväinen till huset, som man fortfarande ägde, i Finland. Båten Ragne gungade mycket och överfarten till Wasa var alltid jobbig. Två familjer

i Porkala flyttade tidigt tillbaka till Finland pga dödsfall. De flesta av de första familjernas medlemmar är begravda i Finland. Av generation nummer två (barn till de ursprungliga Porkalaborna) är alla ”försvenskade”. Några började arbeta i skogen. Andra började i industrin vid kusten. Av generation nummer tre är inte någon verksam i skogen. Av denna generation har alla gått i olika skolor och arbetar inom andra sektorer än den traditionella skogsnäringen. Den snabba och dramatiska utvecklingen i skogen hade minskat efterfrågan på arbetskraft så hastigt att syftet med tillkomsten av Porkala hade mer eller mindre upphört efter endast en generation.

Irja fann kärleken i Porkala och gifte sig 1963 med Jorma Huttunen i grannhuset. Nu bor hon i ett annat hus i Sillre, inte långt från Porkalaområdet. Irja och Jorma fick fyra barn, som nu har egna familjer och är utspridda från Liden till Stockholm. Maken avled 1991.

Båten Ragne som var färdmedlet till Finland under sommarsemestern de första åren. Foto: okänd.

Fotnot. Undervisningen i Sillre skola upphörde för flera decennier sedan. En tid var den ombyggd till tre bostadslägenheter, men hade på senare tid stått tom i årtal. Natten mot torsdagen den 4 maj 2006, brann den gamla träskolan i Sillre ner till grunden, och en för många elever gemensam minnesbyggnad finns nu endast kvar på bild.

Arne Johansson